

Natur og miljø
Skovløkken 4, Tejn 3770 Allinge

NST Bornholm
Ekkodalsvejen 2
3720 Aakirkeby
Att. Dorte Bugge Jensen
dojbe@nst.dk



Bornholms Regionskommune
Center for Natur, Miljø og Fritid
Natur og miljø
nm@brk.dk
www.brk.dk
CVR: 26 69 63 48

21. august 2020

J. nr. 01.05.08P25-0173

Dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til etablering af sø i beskyttet mose øst for Bastemose

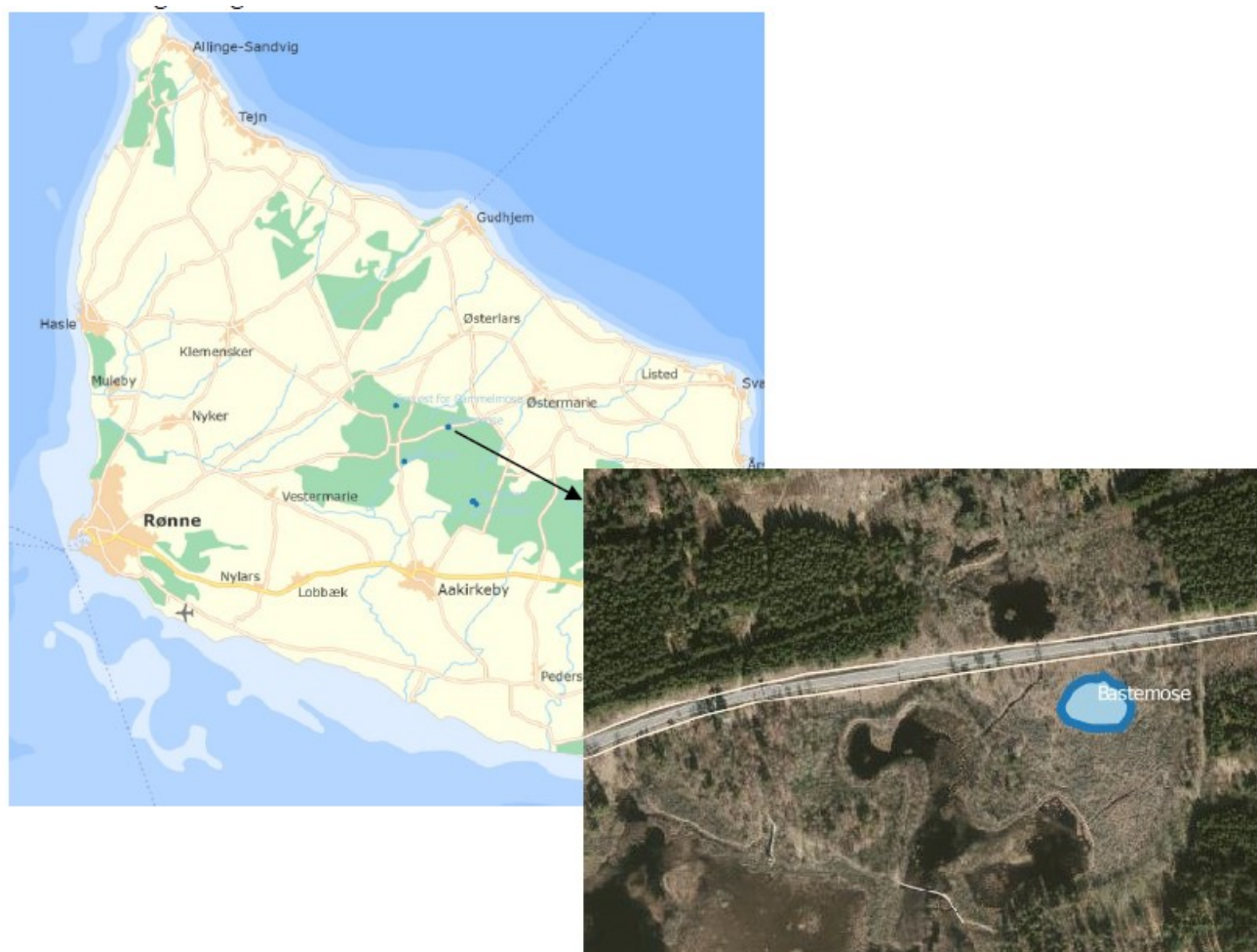
Bornholms Regionskommune, Center for Natur, Miljø og Fritid giver hermed dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til etablering af sø på areal med beskyttet mose på matrikel 195 a, Vestermarie i Almindingen.

Dispensationen gives på følgende vilkår:

- Projektet gennemføres som beskrevet i ansøgningen og i denne afgørelse.
- Vandhullet tilpasses så vidt muligt landskabets form.
- Vandhullets maksimale dybde må ikke overstige ca. 1,5 m.
- Vandhullets brinker og bund bør som udgangspunkt have en hældning på 1:5 eller mindre. Brinkerne må ingen steder være stejle end 1:3.
- Det opgravede materiale skal placeres uden for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.
- Det opgravede materiale må ikke give anledning til terrænreguleringer, volde eller lignende over 50 cm, med mindre tilladelse hertil er givet af kommunen.
- Der må ikke udsættes eller fodres ænder i eller ved søen.
- Arbejdet skal tilrettelægges, så området ikke påvirkes unødvendigt i forbindelse med arbejdet.

Sagsfremstilling

Naturstyrelsen Bornholm har ansøgt om dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til etablering af en ny sø på et areal på matrikel 195 a, Vestermarie, som er registreret som beskyttet mose i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3. På beskyttede naturarealer må tilstanden ikke ændres, med mindre der er givet dispensation. Etablering af søen kræver derfor en dispensation fra naturbeskyttelsesloven.



Figur 1 Kort fra ansøgningsmaterialet. Den ønskede nye sø er indtegnet med blå farve på luftfotoet.



Figur 2 Luftfoto med § 3-beskyttet natur. Den beskyttede mose ved Bastemose ses med rød skravering.

Baggrund

Den ansøgte indsats er et led i EU-LIFE projektet SemiAquatic LIFE, hvor Naturstyrelsen er partner. Projektet har til formål at genskabe og forbedre bevaringsstatus for krybdyr, padder og vandinsekter i Natura 2000-områder. I Almindingen er der tale om følgende målarter optaget på bilag II og IV under EU's Habitatdirektiv:

- Bred vandkalv
- Lys skivevandkalv
- Stor kærguldsmed
- Grøn mosaikguldsmed

Herunder gengives et uddrag af baggrunden for projektet som beskrevet i ansøgningen:

'Naturstyrelsen Bornholm ønsker med projektet at forbedre eksisterende levesteder og skabe nye levesteder for lys skivevandkalv og bred vandkalv i Habitatområdet Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne. Lys skivevandkalv og bred vandkalv lever og yngler i Almindingen i rentvandede søer i moser. Levestedet er præget af halvåbne star-bevoksninger på lavt vand, og arterne tåler dårligt tilgroning med mere næringstolerante planter som pilebuske, bredbladet dunhammer, tagrør og krebseklo. Flere af søerne i Almindingen er under tilgroning og enten er for næringsrige eller er på vej imod at blive for næringsrige for de to sjældne arter af vandkalve.

Indsatsen fokuserer på at skrue successionen baglæns i udvalgte søer ved at fjerne tilgroning og næringsrigt bundmateriale. Samtidig fokuserer indsatsen på i væsentlig grad at øge arealet af lysåbne lavvande områder, hvor den rette halvåbne vegetation kan udvikles samt øge mulighederne for arternes spredning.

Der ønskes gravet fem nye søer på lysåbne enge og moser, dels som mulige nye levesteder for de to arter af vandkalve og dels som levesteder for stor kærguldsmed, som netop i sommeren 2018 er fundet i Bastemose og ventes at sprede sig i Almindingen fra de nuværende kendte levesteder syd for Hammershus. Gravning af nye søer på afgræssede enge vurderes herudover især at kunne gavne stor vandsalamander, fordi der her vil blive skabt fiskefrie ynglesteder. Stor vandsalamanders larver svømmer pelagisk og er netop meget følsomme overfor prædation fra fisk.'

Projektbeskrivelse

Øst for Bastemosen ønskes gravet et nyt vandhul i en §3-beskyttet mose. Vandhullet vil blive ca. 2.200 m². Vandhullet anlægges med en maksimal vanddybde på omkring 1,5 m. Brinkerne anlægges så flade som vandhullets størrelse og terrænet tillader med hældninger på mellem 1:3 og 1:8 afhængig af terrænforholdene.



Figur 3 Placering af den nye sø øst for Bastemose er markeret med rød streg.

Vandhullet har som primært mål at fungere som nyt levested for de to arter af vandkalve, bred vandkalv og lys skivevandkalv, og skal søges holdt frit for planten krebseklo samt fungere som trædesten mellem Bastemose og Iglemose på nordsiden af vejen. Vandhullet vil også kunne fungere som ynglested for stor kærguldsmed. Fordi det er en nygravning kan man undgå krebseklo, som er uhensigtsmæssig i forhold til målarterne, men som i dag findes i Bastemose og Iglemose. Med de vanskeligheder og omkostninger, der vil være forbundet med at holde krebseklo nede, vurderes det af væsentlig betydning at få etableret et vandhul, som vil være fri for denne plante. Placeringen er valgt som bindeled mellem Bastemose og Iglemose. Det vil være svært at finde en anden placering.

Af høje samt lave målebordsblade og distriktets skovkort fra 1919 og 1962 fremgår det, at arealet har været gennemgrøftet tilbage i tiden.

Det forventes, at der vil blive opgravet ca. 1.500 m³ mosejord fra gravning af det nye vandhul. Materialet placeres uden for områder beskyttet af naturbeskyttelseslovens §3.

Arbejdet ønskes gennemført i 2020.

Besigtigelse

Bornholms Regionskommune har lavet en botanisk registrering af arealet i 2018. Data fra besigtigelsen kan ses her: <http://naturereport.miljoportal.dk/830609>. Ud fra besigtigelsen er det vurderet, at arealet samlet har en moderat til god naturtilstand. Arealet, hvor den nye sø ønskes etableret, udgør en lille del af det samlede areal med naturtypen mose i området. Bornholms Regionskommune fandt ved besigtigelsen ikke, at netop dette areal havde en særlig værdifuld vegetation.

Vurdering

Det følger af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2, nr. 3, at der ikke må foretages ændring i tilstanden af overdrev, enge og andre beskyttede naturtyper, når sådanne naturtyper enkeltvis eller sammen med andre naturtyper er større end 2.500 m².

Efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 3, kan der i særlige tilfælde meddeles dispensation fra forbuddet i § 3. Der skal foreligge særlige omstændigheder, før der kan gives dispensation til foranstaltninger, som ændrer tilstanden i de beskyttede naturtyper, når ændringerne er væsentlige eller i modstrid med ønsket om at opretholde de pågældende naturtyper som sådanne.

Derudover forudsættes det, at en dispensation ikke vil skabe en uheldig og uønsket præcedens for den fremtidige administration af § 3-beskyttelsen i området.

Bornholms Regionskommune vurderer, at etablering af søen ikke vil medføre, at der sker en afgørende ændring af tilstanden i området. Der er ved vurderingen lagt vægt på, at:

- søen etableres som en lavvandet sø med flade brinker, hvorfor etableringen af søen ikke vurderes at medføre en væsentlig dræning af mosearealerne omkring søen,
- arealet, hvor søen etableres, udgør en lille del af det samlede areal med mosevegetation i området,
- der vurderes ikke at være en særlig værdifuld flora på stedet, hvor søen ønskes etableret, set i forhold til de omgivende arealer, og
- det vurderes, at søen kan indpasses naturligt i området og ikke vil udgøre et fremmedelement i landskabet.

Der lægges ved afgørelsen herudover vægt på, at søen etableres som led i en målrettet indsats for at forbedre levevilkårene for arter optaget på habitatdirektivets Bilag IV i Almindingen herunder bred vandkalv, bys skivevandkalv, stor kærguldsmed og grøn mosaikguldsmed samt stor vandsalamander.

Det vurderes på ovenstående baggrund, at dispensationen ikke vil skabe en uønsket præcedens for behandling af lignende sager fremadrettet.

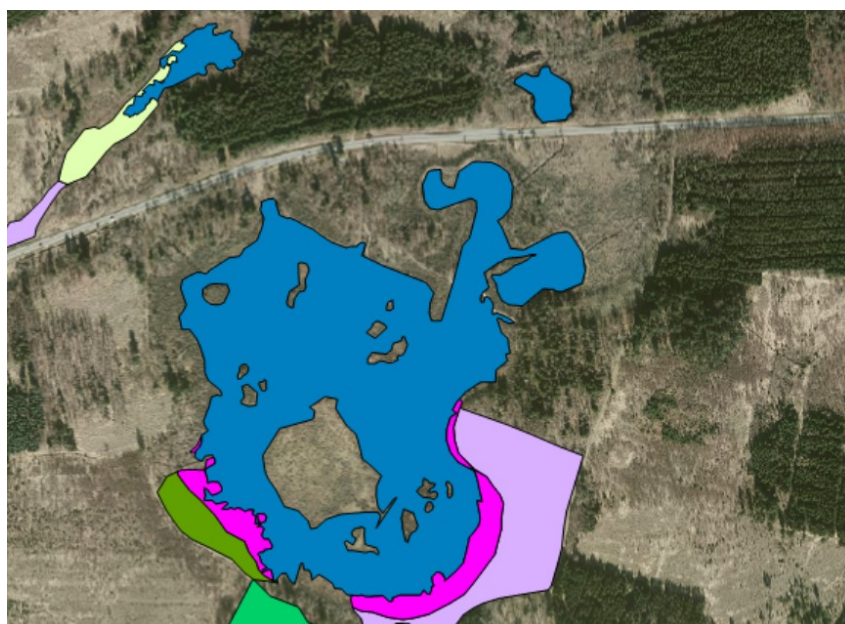
Natura 2000

Arealet er beliggende i Natura 2000-område nr. 186 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne. Der er følgende naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for området:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 162		
Naturtyper:	Søbred med småurter (3130)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Brunvandet sø (3160)
	Vandløb (3260)	Tor hede (4030)
	Enekrat (5130)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Hængesæk (7140)	Avneknippemose* (7210)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Indlandsklippe (8220)	Bog på mor (9110)
	Bog på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Vinteregeskov (9170)	Stilkeke-krat (9190)
	Skovbevokset tørvemose* (91Do)	Elle- og askeskov* (91Eo)
Arter:	Bred vandkalv (1081)	Lys skivevandkalv (1082)
	Stor vandsalamander (1166)	Damflagermus (1318)
	Bechsteins Flagermus (1323)	

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 80		
Fugle:	hvepsevåge (Y)	rod glente (Y)
	rørhøg (Y)	plettet rørvagtel (Y)
	engsnarre (Y)	trane (Y)
	perleugle (Y)	sortspætte (Y)
	rodrygget tornskade (Y)	

Selve Bastemosen er registreret som habitatnaturtype 3130 Søbred med urter. Der er ikke registreret habitatnatur i området øst for Bastemose, hvor den nye sø ønskes etableret. Etablering af søen vurderes derfor ikke at påvirke habitatnaturtyper på udpegningsgrundlaget for området.



Figur 4 Kort fra Miljøstyrelsens MiljøGIS med kortlagte habitatnaturtyper i området.

Der er ifølge Miljøstyrelsens basisanalyse ikke registreret arter eller levesteder for arter på udpegningsgrundlaget på arealet. I Bastemose umiddelbart vest for arealet er der registreret bred vandkalv og lys skivevandkalv, som begge er på udpegningsgrundlaget for området. Af fuglearterne på udpegningsgrundlaget er der i Bastemose endvidere registreret levesteder for rørhøg og plettet rørvagtel, og der er registreret traner i søen. I søen Iglemose umiddelbart nord for vejen er der registreret bred vandkalv, og søen er registreret som levested for stor vandsalamander.

Det vurderes, at den nye sø vil kunne udgøre et potentielt levested for følgende arter på udpegningsgrundlaget: bred vandkalv, lys skivevandkalv og stor vandsalamander. Det vurderes, at etablering af søen ikke vil medføre en negativ påvirkning af fugle på udpegningsgrundlaget, idet arbejdet ikke berører Bastemose, hvor fuglene er registreret, og idet anlægsarbejdet sker uden for fuglenes yngletid.

Dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til de ansøgte tiltag skønnes derfor ikke at indebære en forringelse af naturtyper eller levesteder for arter eller at medføre betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for.

Bilag IV-arter

Bilag IV-arter er arter optaget på habitatdirektivets Bilag IV. Arterne er særligt strengt beskyttede. Bilag IV-arter, som forekommer på Bornholm, er bl.a. arter af flagermus, paddearterne løvfrø, springfrø, strandtudse, grønbroget tudse og stor vandsalamander, arter af vandkalve og guldsmede samt markfirben.

Bornholms Regionskommune har ikke kendskab til, at der er registreret forekomst af Bilag IV-arter på arealet, hvor søen ønskes gravet, men der er i Bastemose umiddelbart vest for arealet registreret Bilag IV-arterne bred vandkalv, lys skivevandkalv og stor kærguldsmed, og der er i Iglemose beliggende umiddelbart nord for vejen registreret Bilag IV-arterne bred vandkalv og grøn mosaikguldsmed.

Mosearealet, hvor søen ønskes etableret, vurderes ikke i sig selv at udgøre et særligt levested for Bilag IV-arter, men f.eks. padder kan potentielt opholde sig på og vandre gennem området, når de ikke opholder sig i ynglevandhullerne. Den nye sø kan potentielt udgøre et nyt ynglevandhul for vandkalve og guldsmede samt paddearter på Bilag IV og vurderes at kunne bidrage positivt til arternes ynglemuligheder i området.

På baggrund af ovenstående vurderer Bornholms Regionskommune, at etableringen af søen ikke vil beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for Bilag IV-arter men potentielt vil kunne gavne Bilag IV-arter.

Sammenfattende vurdering

Det vurderes sammenfattende, at etablering af søen har et naturforbedrende sigte, og at projektet kan gennemføres uden en væsentlig negativ påvirkning på naturtilstanden i området. Projektet vil kunne have en positiv påvirkning på området, idet etablering af søen potentielt kan skabe nye levesteder for arter på habitatdirektivets Bilag IV. Det vurderes på den baggrund, at der kan gives dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til det ansøgte som beskrevet.

Etablering af søen kræver også en landzonetilladelse. Miljøstyrelsen har meddelt skovlovstilladelse til projektet.

Klagevejledning

Bornholms Regionskommunes afgørelse kan jf. naturbeskyttelseslovens § 78 påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Klageberettigede er:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,

- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagen skal indgives inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt

Du klager via klageportalen, som du finder via hjemmesiden for Nævnenes Hus her. Du logger på klageportalen med Nem-ID. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Bornholms Regionskommune via klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på 900 kr. for borgere og 1.800 kr. for virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

I klageportalen sendes din klage automatisk først til Bornholms Regionskommune. Hvis Bornholms Regionskommune fastholder afgørelsen, sender Bornholms Regionskommune klagen videre til behandling i nævnet via klageportalen. Du får besked om videresendelsen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om klageportalen, medmindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Bornholms Regionskommune. Bornholms Regionskommune videresender din anmodning til nævnet, som herefter beslutter om, du kan fritages. Se betingelserne for at blive fritaget.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

En tilladelse må ikke benyttes, før klagefristen er udløbet. En rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

En eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Der er sendt kopi af dette brev til følgende klageberettigede:

Miljøstyrelsen
 Danmarks Naturfredningsforening
 Danmarks Naturfredningsforening, Lokalkomite Bornholm
 Dansk Botanisk Forening
 Dansk Ornitologisk Forening
 Dansk Ornitologisk Forening, Lokalafdeling Bornholm
 Friluftsrådet
 Friluftsrådet, Lokalafdeling Bornholm
 Foreningen Bornholm

Venlig hilsen

Katrine Høst

Landskabsforvalter